

İsm-i Nur, temsilat ve Risâle-i Nur

Said Nur ve talebelerini seyredirken, insan kendini âdetâ Asr-ı Saadette hissediyor. Yüzleri nûr, içleri nûr, dışları nûr... Hepsi huzûr içindeler. Temiz, ulvî, sonsuz birşeye bağlanmak; her yerde hâzır, nâzır olana, Âlemlerin Yaratıcısına bağlanmak, o yolda yürümek, o yolun kara sevdâlısı olmak... Evet, ne büyük saâdet!1”

Bu tesbitler Osman Yüksel Serdengeçti'nin Tarihçe-i Hayat'taki mektubundandır. Evet, hakperest bir zatın cümleleri bunlar. Özellikle “Yüzleri nûr, içleri nûr, dışları nûr...” tesbitleri üzerine tefekkür edildiğinde çok harîka hakîkatlere ulaşıyoruz.

Barla Lâhikası'nda da Üstad Bedüzzamân Saîd Nursî Hazretleri hakkında; “Risâle-i Nûr'un tesvîdinde çok hizmeti sebkât eden temiz kalbli, ihlâslı, güzel bir hâfız, müdakkik bir hoca olan Hâfız Hâlid'in bir fıkrası2” vardır ve şöyledir: “Risâle-i Nûr'un müellifi Bedüzzamân, nâdire-i cihân, hâdim-i Kur'ân Saîd Nursî hakkında hissiyâtımdan binden birini beyan ediyorum: Üstadım, kendisi Nûr ism-i celîline mazhardır. Bu ism-i şerîf, kendileri hakkında bir ism-i âzamdır. Kendi karyesinin ismi Nûrs, vâlidesinin ismi Nûriye, Kâdirî üstadının ismi Nûreddin, Nakşî üstadının ismi Seyyid Nûr Muhammed, Kur'ân üstadlarından Hafız Nûri, hizmet-i Kur'âniyede husûsî imâmı Zinnûreyn; fikrini, kalbini tenvîr eden âyet-i Nûr olması ve müşkil mesâilini îzâha vâsita olan Nûr temsilâtı gâyet kıymettardır. Resâilin mecmûuna Risâle-i Nûr tesmiyesi, Nûr ismi onun hakkında İsm-i Âzâm olduğunu te'yîd etmektedir.”3

İşte bu beyanlara Bedüzzamân Hazretleri de şu izahlarla katılmaktadır. “Otuz üç adet Sözlere ve otuz üç adet Mektupların mecmûuna Risâletü'n-Nûr nâmı verilmesinin sırrı şudur ki: Bütün hayatımda Nûr kelimesi her yerde bana rastgelmıştır. Ezcümle, karyem Nûrs'tur, merhume vâlidemin ismi Nûriye'dir, Nakşî üstadım Seyyid Nûr Muhammed'dir, Kâdirî üstadım Nûreddin. Kur'ân üstadlarımdan Nûri, talebelerimden benimle en ziyâde alâkadarı Nûr isimli bulunanlardır. Kitaplarımı en ziyâde îzâh ve tenvîr eden, nûr misâlidir. Kur'ân-ı Hakîm'deki en evvel aklıma, kalbime parlayan ve fikrimi meşgûl eden, 'Allah göklerin ve yerin nûrudur. Onun nûrunun misâli, bir lâmba yuvası gibidir...4' âyetidir. Hem hakâik-i İlâhiyede müşkülâtımın ekserisini halleden Esmâ-i Hüsnâ'dan Nûr ism-i nûrânîsidir. Hem Kur'ân'a şiddet-i sevk ve inhisâr-ı hizmetim için husûsî imâmım Zinnûreyn'dir.5”

Görüldüğü gibi Üstad Bedüzzamân Hazretleri hem hizmetine, hem hayatına ve hem de Risâle-i Nûr'un telifine İsm-i Nûr'un işâret ettiğini ve hayatında bu ismin tecellilerine mazhar olduğunu belirtir.

İsm-i Nûr, Allah'ın Nûr ismidir. Nûr, aydınlık, parlaklık, parlaklık mânâlarındadır. Bedüzzamân Hazretleri en müşkül ve anlaşılması zor î mânî konuları, hep Nûrânî temsil ve teşbihlerle hallettiğini söylemektedir. Nûr ismi, Risâle-i Nûr'da gâliben görünmektedir. Hem Bedüzzamân'ın hayatında da Nûr ismi aşikâr olarak tezâhür etmiştir. Kendi isminde ve eserlerinin isminde Nûr olması, annesinin adında ve okuduğu hocalarda da nûr lafzının olması tesâdüf olmamalıdır. Öyleyse Nûr ism-i şerîfi, kendileri hakkında bir İsm-i Âzâm konumundadır. Zaten yukarıda zikrettiğimiz Hâfız Hâlid'in fıkrasında da buna işâret edilmektedir.

Ayrıca Sûre-i Nûr'dan Âyetü'n-Nûr'da, Risâle-i Nûr'un Resâilü'n-Nûr ve Risâlei'n-Nûr ve Risâletü'n-Nûr nâmlarıyla tesmiye edildiği ve şu âyet-i nûriyenin mânâca çok tabakalı ve vücûh-u kesîresi olduğu, o tabakalardan ve vecihlerden işârî ve remzî bir veçhi, mânâca ve cifirce nûrlu bir tefsîri olan Risâlei'n-Nûr ve Risâletü'n-Nûr'a dört-beş cümlesiyle on cihetten baktığı belirtilmektedir6.

Hatta On Altıncı Söz'ün girişinde "Madem öyledir; itmînân için istersen, biz de Kur'an'ın feyzine istinaden diyoruz: İsm-i Nûr çok müşkilâtımızı halletmiş; inşaallah bunu da halleder.7" denilerek, İsm-i Nûr'un çok müşkülleri hallettiği söylemektedir. Çünkü İsm-i Nûr, Nûrâniyet ve şeffâfiyet sırrı ile "Akla vâzih, kalbe nûrânî olacak temsil yolunu ihtiyâr ile8" çok zor ve müşkül meselelerin açılmasına ve anlaşılmasına vesîle olmuştur. İşte bu sır içindir ki Üstad Bedüzzamân Hazretleri "Temsil, i'câz-ı Kur'an'ın en parlak bir aynası olduğundan, biz dahi bir temsille şu sırı bakacağız.9" demekte ve çok risâlelerinin İsm-i Nûr sırrı ile telif edildiğini açıkça beyan etmektedir. Böylece "Felillâhilhamd, sırr-ı temsil dürbünüyle, en uzak hakikatler gâyet yakın gösterildi. Hem sırr-ı temsil cihetü'l-vahtetiyle, en dağınık meseleler toplattırıldı. Hem sırr-ı temsil merdiveniyle, en yüksek hakâike kolaylıkla yetiştirildi. Hem sırr-ı temsil penceresiyle, hakâik-i gaybiyeye, esâsât-ı İslâmîyeye, şuhûda yakın bir yakîn-i î mânîye hâsıl oldu. Akıl ile berâber vehim ve hayâl, hattâ nefis ve hevâ teslime mecbûr olduğu gibi, şeytan dahi teslim-i silâha mecbûr oldu.10" hakîkati ortaya konulmuştur.

Evet, temsilât-ı Kur'âniyedeki hikmeti fehmetmek için, Allah cânibinden İsm-i Nûr ve nûr-u î mânîla bakmak lâzımdır. O temsilâtı nûr-u î mânî ile tefekkür edenin nûr-u î mânî inkişâf eder, kuvvet bulur. Evet, bu temsilât, temiz ve yüksek rûhları, mülevves ve alçak rûhlardan tefrîk içindir.

Bedüzzamân Hazretleri "Bütün bu risâlelerde bütün derin hakâik, temsilât vasıtasıyla, en âmî ve ümmî olanlara kadar ders veriliyor. Halbûki o hakâikin çoğunu, büyük âlimler 'Tefhim edilmez' deyip, değil avâma, belki havâssa da bildiremiyorlar. İşte, en uzak hakikatleri en yakın bir tarzda, en âmî bir adama ders verecek derecede, benim gibi Türkçesi az, sözleri muğlâk, çoğu anlaşılmaz ve 'Zâhîr hakikatleri dahi müşkülleştiriyor' diye eskiden beri iştihâr bulmuş ve eski eserleri o sû-i iştihâr tasdik etmiş bir şahsın elinde bu harîka teshîlât ve suhûlet-i beyân, elbette, bilâşüphe, bir eser-i inâyetir ve onun hüneri olamaz ve Kur'an-ı Kerim'in i'câz-ı mânevîsinin bir cilvesidir ve temsilât-ı Kur'âniyenin bir temessülüdür ve in'ikâsıdır.11" demektedir.

Bununla berâber Risâle-i Nûr'daki bütün temsilât ve teşbihât, mesel ve temsil nev'indedirler. Çünkü Cenâb-ı Hakk'ın şuûnât-ı kudsiyesine mesel ve temsil sûretinde bakılabilir. Fikr-i beşer gâyet derin ve ince ve gâyet yüksek ve geniş olan hakikatlere ve sırlara, ancak bir temsil dürbünüyle ve mesel rasadıyla bakılabilir. Yoksa Cenâb-ı Hakkın Zât ve sıfâtında misil ve misâli yok. Fakat mesel ve temsille bir derece şuûnâtına bakılabilir. Temsilât-ı maddîye ile o sırta ve sırr-ı ehadiyet ve samediyete işâret edilebilir.

Hem bazı hakikatler var ki, temsille fehme takrîb edilir. Hatta Risâle-i Nûr'da nûrâniyet sırrı, şeffâfiyet sırrı, mukâbele sırrı, muvâzene sırrı, intizâm sırrı, itâat sırrı, tecerrüd sırrı gibi meseleler altı temsille ispat edilerek gösterilmiştir. Çünkü inâyet-i ilâhiyenin iktizâsı üzerine, hakâik, temsilâtla tasvîr edilir. Hem Kur'an'da gâyet derin meseleleri temsilâtla ve teşbihâtla avâma ders veriyor. Risâle-i Nûr'da da Kur'an'a iktidâen temsilâtla kâfi beyanat vardır. Hem de temsil, tasvîri teshîl ettiğinden, temsilâtla çok gâmız noktalar ve meseleler akla yaklaştırılmaktadır. Çünkü hem Kur'an hem de onun mânevî bir tefsîri olan Risâle-i Nûr, hakâik-i gâmıza-ı ilâhiye ve esrâr-ı Rabbâniyeyi müteşâbihât sûretinde bir kısım teşbihât ve temsilâtla en ümmî bir âmîye de ifhâm eder ve anlaşılmasını kolaylaştırır.

Dipnotlar:

1- Tarihçe-i Hayat,2006,s:963

2- Barla Lâhikası,2006,s:244

3- Barla Lâhikası,2006,s:244

4- Nur Sûresi,24:35."

5- Barla Lâhikası,2006,s:443

6- Birinci Şua,2005,s:1058

7- Sözler,2004,s:314

8- Sözler,2004,s:315

9- Sözler,2004,s:315

10- Mektubat,2004,s:640

11- Mektubat,2004,s:634

26 Nisan 2011, Salı Yeni Asya GAzetesi